

Időutazás a 2010-ben 100 éves Délmagyarországgal: 1912 (3. rész)

„DIVATTÁ LETT A SPORT SZERETETE”

Kilencvennyolc hét múlva lesz 100 éves az 1910. május 22-én újtárá bocsátott Délmagyarország. Lapunk e jubileuma alkalmából, mintegy vizsaszámlálásként, időutazásra hívjuk olvasóinkat: hétről hétre egy-egy esztendő újságtérképét átlapozva fölillantjuk, milyennek látta a világot, az országot, a régiót, Szegedet – a Délmagyarországot. A magyar vidék legpatinásabb lapja sorozatának harmadik állomása: 1912.

ÚJSZÁSI ILONA

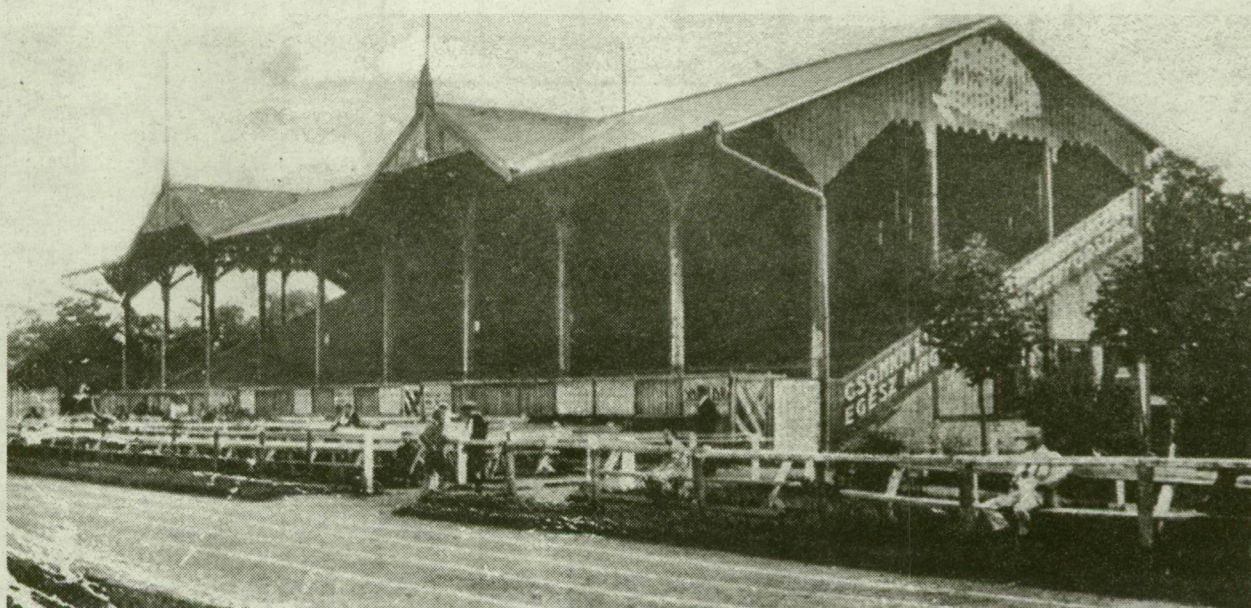
„Meg kell végre érteni, hogy a magyar mint önálló, független ország a sport terén kezdett ismertté válni, mert az Osztrák-Magyar Monarchián belül csak lehetett, letagadtak bennünket” – írja Fischer Marcell – aki amúgy az 1899-ben alapított Szegedi Vívó Egylet (SZVE) tagja – a Délmagyarország hasábjain a sportélet bajait ecsetelve. A sport már 1912-ben is több volt az emberi test edzésénél.

Üzlet is a városi sporttelep

A sportoló sporttudósító megállapítja: „A vidéki városok elmaradási versenyében Szeged hihetetlen nagy stílusban vezet. Szinte leírni is szégyenletes, hogy e hatalmas és kultúrájára oly büszke metropolisznak, ennek a száz-húszezernél nagyobb lakosságú városnak nincsen valamirevaló sporttelepe, hogy az itt fennálló sportegyesületek a város és a nagyközönség szűkkeblűsége miatt, úgyszólván tengődnek, annyi pénzük sincs, hogy versenyzőiket országos versenyekre elküldhessék, arról nem is beszélve, hogy a szegedi sportéletet fellendítsék”.

Egy városi sporttelep építése üzletnek se volna rossz – kezdi az érveket és a lobbizást a város fiatal újságja: „6-8000 korona nem nagy pénz Szeged sok milliós költségvetésében”. „Egyetlen vidéki városban sincs annyi diák, mint Szegeden. És egyetlen nagyobb városban sincs oly kevés helye a fiataloknak sportolásra, mint Szegeden.”

→ **KRONOLÓGIA: 1912. Május 24.:** Körülbelül kétezren tüntetnek az egész napos általános politikai tömegsztrájkon. **Június 11.:** A parlamenti ellenzéki pártok és az MSZDP egyes országgyűlési képviselőinek részvételével mintegy 10 ezren tiltakoznak a Klauzál téren gróf Tisza István házelnöknek a katonai követeléseket ellenző képviselők miatt alkalmazott erőszakos módszerei ellen. **Június 28.:** Kiállítás nyílik Gulácsy Lajos és Erdei Viktor képeiből. **Október 29.:** A Széchenyi téren leleplezték Rákóczi szobrát. **November 30.:** Bemutatják Dohnányi Ernő Három zongoradarab című művét.

Harcolt lapunk az Újszegedre tervezett sporttelepért, amit 1913-ban avattak föl FOTÓ: SOMOGYI-KÖNYVTÁR HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY

Buzgalmában bírálja a lap a szegedi klubok elnökségét, mert nem tartják állandóan napirenden a sporttelep ügyét. De a várost is ostromozza, mert nem tárgyal a Szegedi Atlétikai Klubbal (SZAK). A Délmagyarország november 1-jén a számközlő oldaláról bizonyítja: miért lenne jó a városnak is, ha áldozna az Újszegedre tervezett modern sporttelepre. „Eddig 36 ezren látogattak, fizettek 8 fillér hídvámot Újszegedre, így a városi bevétel: 1440 korona, plusz egyebek, így összesen 2000 korona bevétel volt a városnak a SZAK sporttevékenysége révén.”

Vívók, tornászok, atléták

Dicséri is a helyi sportvezetőket – Lövécs Antal és Csernovits Agenort – a Délmagyarország, mert létezik a három nagy egyesület: az SZVE, a Szegedi Torna Egylet (SZTE) és a SZAK.

Értéksorolójában a SZAK-ról kijelenti: „a sporttelep hiányát a legjobban érzi, ennek ellenére football csapata nem rosszabb más vidéki gardáknál”, de nincs pénzük, hogy az elsőrangú fővárosi gardákat lehozzák.

Az SZTE „rendelkezik egy-két első klasszisú versenyzővel. A közelmúltban Zirner Károly, Spéc Gyula és dr. Perhacs Béla, Herczeg István” a legeredményesebb versenyzői. „Élünk az élet az egyesületben: hölgy tornász csapatot is szerveznek – szép sikerrel.”

A legfigyelemreméltóbbnak az SZVE eredményeit tartja, „amiben orozslánrésze van Armentano Ede mesternek, aki évről évre ontja a jobbnál jobb versenyzőket”. Például a szegedi katonatiszt, Schenker Zoltán 1912-ben első lett az országos versenyben, így „a legjobb magyar kardvívó”. Az evezőselet se olyan, mint lehetne, a korcsolyázásról, teniszezésről se sok a mondanivalója. „Úszósportunk sajnos abszolút nincsen.” Ugyanakkor „a football mérkőzéseket vasárnap délutánonként meglegőn nagyszámú közönség szokta végignézni”.

HÁROM SZEGEDI AZ OLIMPIÁN

A stockholmi olimpiára készülődve „első eset, hogy a kiküldendő tornászok kijelölésénél szétnéztek vidéken is” – kiált föl január 13-án a Délmagyarország. „Eddig négy tornászt, közte a szegedi Herczeg Istvánt, lapunk jeles sporttudósítóját” válogatták be. Herczegon kívül Prokopp Sándor sportlövő és Schenker Zoltán kardvívó képviselte Szegedet, az ország akkori második legnagyobb városát az 1912-es nemzetközi viadalon.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Reflexiók az idej Olympiádról címmel Fischer Marcell szegedi szemüveggel pillant „az egész művelt világ egyik legnevezetesebb eseményére”. Az 1912. május 5. és július 22. közötti eseménysoron való magyar részvételt könnyedén minősíti: „a vívók kivételével vereség úgyszólván az egész vonalon”. A Délmagyarország hasábjain megállapítja, hogy

úszóversenyben „úgy jártunk, mint a football: reklám és előzetes értesítés az volt sok, eredmény viszont nem volt semmi”.

Domborított viszont Szeged! Céllovó világbajnok, olimpiai aranyérmes lett ifjabb Prokopp Sándor, „akinek kiküldetése körül a legnagyobb vita folyt, s végre is felerészben saját költségén” utazott Stockholmba – győzni sportlövészetben (hadipuska, 300 méter). Az

→ Arcél: Ligeti Jenő (1875–1969)

„könyvnyomdájá”, de a „társ”, Pásztor József csödbe viszi a nyomdát, megrendíti Ligeti egzsztenciáját, még a Délmagyarország is megszűnik egy rövid időre. Az 1912. augusztus 13-án újrainduló lapot az „impresszum” szerint ugyan Ligeti Jenő és Társai könyvnyomdája, de valójában már a Várnay cég nyomja. Ekkor áll be a négy polgárit végzett Ligeti Jenő egy másik szegedi újság, a Friss Hírek igazgatójának. De az úgynevezett zsidótörvények miatt 1938 után kiszorult az újságírásból. „Ligeti Jenő annak a szerencsés transzportnak volt tagja, amelyik 1944 július elején Auschwitz helyett az ausztriai Strasshofba érkezett – írja a Deportáltak Godozó Országos Bizottság www.degob.hu című honlapja. Ligeti 1945-től a szegedi Hétfői Újság szerkesztője – az államosításig. Pályafutását összegeve írja róla Lengyel András: „valcoló nyomdászinasból lett nyomdavezető, majd újságíró és szerkesztő, de volt börtönlakó, hirdetési ügynök, deportált és segédmunkás is”.

Kimerítő tudósításokat hoznak a futballmérkőzésekről a helyi lapok, így a Délmagyarország is. „Soha sportesemény annyira az érdeklődés középpontjában még nem állt Szegeden, mint a világhírű FTC mai, vasárnapi szereplése” – írja október 20-án (vasárnap) a Délmagyarország.

Az FTC Szegeden

A vörös-fekete SZAK „fényes tavaszi és őszi szerepléssel” kivívta a jogot: többszöri meghívás után végre itt játszanak a zöld-fehérek. Az FTC olyan csapatot küld, mely vidéken még nem játszott, de öt reprezentatív játékos is szerepel benne: Fritz (elsőrangú kapus), Geiser és Manglitz (hátvédek); Krizsány, Medgyessy és Neubrunn (a fedezetsorban);

Rónay, Varga, Blum, Potya és Szeidler (a fényes csatársor). Az újság a csapatok fölállításának vázlatát is megajándékozza olvasóit. A szegediek: Pártos; Krausz és Weisz; Szalai, Szücs, Gömöri; Harpa, Hevesi, Fürst, Vér és Horváth. Az FTC-t ünneplő tömeg fogadta Szeged állomáson. Az október 22-i részletes tudósítás szerint az eredmény: FTC I. B-SZAK 3:1 (1:1).

Nem véletlen, hogy Weil Ödön a szegedi sport 1912-es teljesítményét értékelve kijelenti: fordulópont ez az esztendő a helyi sporttörténetben. „Szegeden is a football sport az, amely felrázta a társadalmat eddigi közönyéből és szinte divattá lett a sport szeretete”. (Folytatjuk)

Schenker Zoltánt csak a zsüri hallatlan erőszakoskodásával bírták a döntőből kipaklizni... Ha engedték volna, egész más eredmény lesz, de ez a világbajnokság is a miénk”. A szegedi katona is tagja az aranyérmes kardcsapatnak. A Délmagyarország sportújságírója, Fischer Marcell fölveti: „Budapestben egy ügyesebben reklámozott football mérkőzésnek 40-50.000 korona tiszta jövedelme is van, addig az összes magyarországi vívókluboknak együttvéve nincs egy fillér vagyonuk. Reméljük azonban, hogy a jövő olimpiáig ez is meg fog változni”. A sportfinanszírozás ezen ellentmondása azonban máig fennmaradt.

NAPI HÍREK

Tükröt tart szülővárosának és a régióknak a Délmagyarország. A cikkek, információk fölött a forrás: „saját tudósítónktól” – most 1912-ből.

MUNKATÁRSUNKTÓL

SZEGEDI MŰVÉSZEK SIKEREI IDEGENBEN. Szeged négy név diadalára ocsúdíthatott fel a napokban. Hollós József dr. orvost kitüntette a francia akadémia. Pick Lajos szobrárt megvásárolta a magyar állam. Nyilassy Sándor festményét megvásárolta a király. Juhász Gyula egyik költeményét első díjjal jutalmazta a Kisfaludy Társaság. (január 10., szerda)

KABARÉNK. A Délmagyarország szerkesztősége március 16-án a Tisza Szálló nagytermében kabaréestet rendez, hatalmas és tartalmas műsorával kultúrmissziót teljesít, mert megszólaltatja a vidéken az ország legjelesebb művészeit... A kabaréest tiszta jövedelméből alapítja meg a Délmagyarország segítő egyesületét. (február 25., vasárnap)

SZEGEDRE JÖN FERENC FERDINÁND. A belügyminiszter rendelete a következő: szeptember 7-től szeptember 12-ig bezárólag ő császári és királyi felsége Ferenc Ferdinánd főherceg új magas jelenlétében Békéscsaba, Szeged, Temesvár között nagyobb hadgyakorlatot fognak tartani. (július 13., szombat)

KOLERA SZEGED KÖRNYÉKÉN. Mindszenten hétfőn koleragyánus tünetek között Farkas Sándor napszámos meghalt. Bérlészeit felküdülték Budapestre, ahonnan csütörtökön este az az értesítés érkezett a mindszenti hatóságokhoz, hogy Farkas Sándor kolerában halt meg... A Mindszentről érkező hajókat föl tartóztatják, utasait és áruját fertőtlenítik. Épp így fertőtlenítik a Szeged-Rökös állomáson Mindszentről érkező utasokat. A kolera-barakot újból készületbe helyezték. (július 27., szombat)

TISZA GRÓF A „TISZÁKNÁL”. Tisza István gróf nejevel és fiával ma délelőtt tízenegy órakor Szegedre érkezett. Mindössze három óra hosszat tartózkodott a városban. Érkezéséről már előre értesítettek a rendőrséget. A házelnököt három titkosrendőr kísérte a városban. A rendőri intézkedés azonban teljesen felesleges volt, mert Tisza gróftól alig ismerte föl valaki. Itt tartózkodása alatt gyalogságát tett a városban. A Széchenyi téren fiának és nejeének megmutatta nagybátyjának és Szeged újjáalkotójának, Tisza Lajosnak a szobrát. A grófi család a Tisza Szálloda éttermében megebédelt, és a szegedi állomásról 2 óra 27 perckor továbbutazott Törökkanizsára. (augusztus 15., csütörtök)

MOZGÓSÍTÁSI PARANCs. A szegedi 46. gyalogezred irodájába hétfőn délután széles borítékba burkolt, lepecsételt irás érkezett Bécsből, a közös hadügyminisztériumból. A borítékra piros ceruzával írt nagy „M” betű jelezte, hogy nem sablonos, hanem szenzációs tartalmú vezérkari intézkedés, mozgósítási parancs. A Délmagyarország munkatársa felvilágosítást kért Sertic Ottótól, a 46. gyalogezred ezredesétől. „Sajnálom, de ebben az ügyben nem nyilatkozhatom” – mondta. A monarchia mozgósítási előkészületeit a legsötétebb titok leplezi, és így természetes... Nem lehetetlen, hogy újból behívják a kiszolgált hároméveseket, és leviszik őket Avtovácba, a stratégiai szempontból rendkívüli jelentőségű bosnyák határszéli város megerősítésére... Benn élünk a bonyodalom kellős közepében, körülöttünk javában dúl a véres harc... (november 5., kedd)

KÖNIG PÉTER TÁVOZIK. A szegedi városi zeneiskola európai hírvé igázgatója, König Péter távozásban van Szegedről. Meghívást kapott Kolozsvár városától, amely a zenekonzervatórium vezetésére óhajtana megnyerni... Elsősorban fölajánlottak ötezer korona évi fizetést és megfelelő labkért – kétezernegyszáz szegedi javadalmazással szemben. (november 26., kedd)